
Z CIZÍCH ARMÁD

ORGANISACE VELENÍ A ZÁSADY ČINNOSTI ŠTÁBŮ PĚŠÍ DIVISE AMERICKÉ ARMÁDY

Všeobecné složení a úkoly amerických štábů

Řízení bojové činnosti a velení svazům, švazkům, útvarům a jednotkám do praporů a oddílů vto je v americké armádě uskutečňováno prostřednictvím štábů. Tyto organické celky mají vlastní štáby s jednotnou organizační strukturou a většinou s pevnou tabulkovou organizací.

Kromě toho jsou v míru i ve válce vytvářeny samostatné štáby skupin a brigád druhů vojsk a týlových složek, které se podle potřeby přidělují společně s určitým počtem posílových jednotek polním armádám, sborům, popřípadě i divisím. Postavení a přidělování těchto štábů se řídí potřebou centralisace velení na určitém stupni po omezenou dobu. Tyto štáby plní podobné úkoly jako v naší armádě štáby dělostřeleckých nebo ženijních a chemických pluků a brigád.

Základní principy organizace amerických štábů a systém velení byly převzaty od evropských armád a teprve postupným získáváním vlastních zkušeností byla jejich organizace a funkce měněna a přizpůsobována.

Podle stupně a velikosti se americké štáby rozdělují do dvou kategorií:

- na štáby útvarů a jednotek a
- na štáby svazků, vyšších svazků a svazů.

Rozdíl mezi oběma kategoriemi je v početních stavech jednotlivých složek štábu, v materiálním vybavení a funkčním postavení. Navenek se projevují rozdílným označováním složek operačního štábu. Složky štábů první kategorie jsou označovány písmeny S (Section) značící sekce — skupina, druhé kategorie písmeny G (Group) v našem pojetí oddělení.

Základní organizační složení amerických štábů všech stupňů je jednotné a zahrnuje

- tzv. velitelství, do něhož patří velitel se svými zástupci a pobočníky, náčelník štábu, pomocníci, popřípadě některé další velitelství nebo oddělení všeobecného určení;

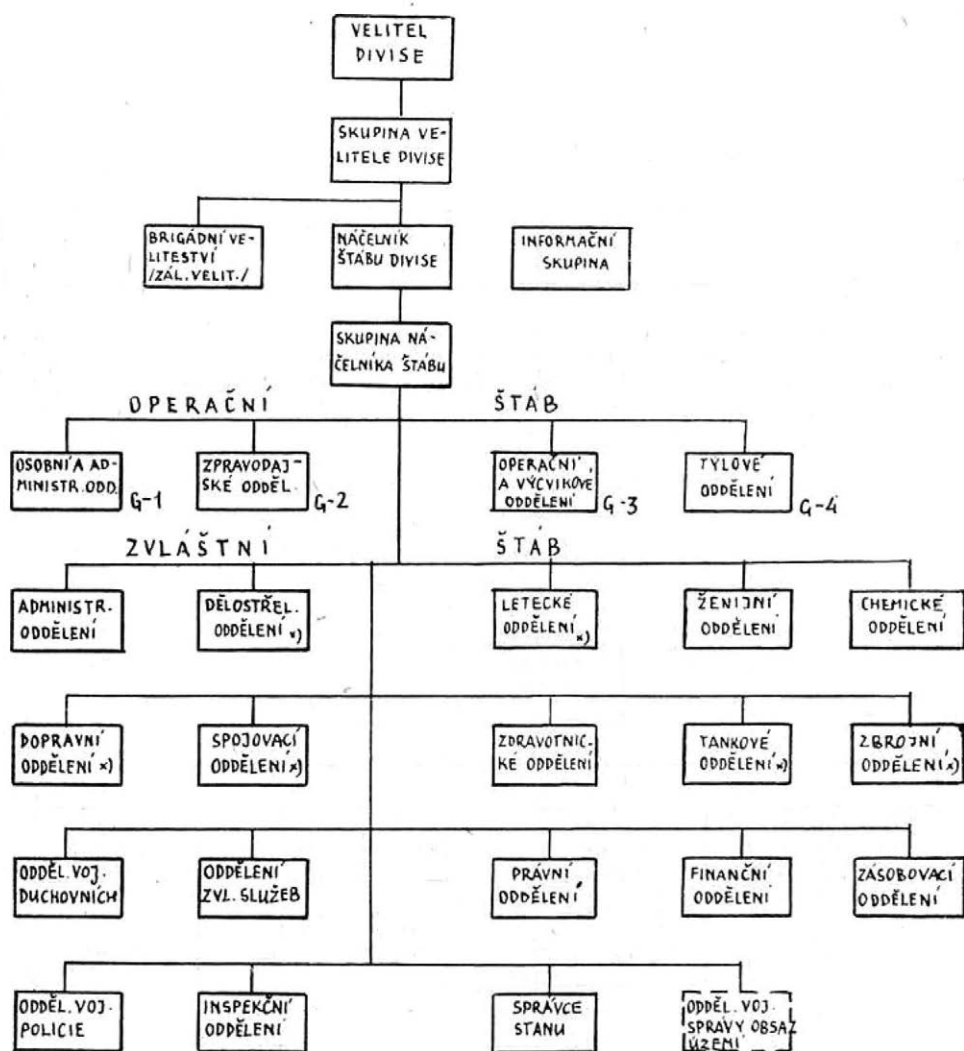
- operační štáb složený ze čtyř základních sekcí nebo oddělení (osobního a administrativního (označovaného vždy S-1 nebo G-1), zpravodajského (S-2, G-2), operačního a výcvikového (S-3, G-3) a týlového (S-4, G-4). Úkolem operačního štábu je sledování celkové bojové činnosti, příprava pro rozhodování velitele, plánování boje, slaďování bojové činnosti, plánování týlového zabezpečení, pořizování bojové dokumentace, plánování a řízení bojové přípravy a kontrola činnosti podřízených jednotek. Složení operačního štábu je tabulkově stálé. Na vedoucí místa operačního štábu jsou zařazováni většinou starší důstojníci s dlouhodobou velitelskou nebo štábní praxí. U štábů svazků a výše musí povinně absolvovat velitelsko-štábní školu. Činnost operačního štábu je centrálně řízena náčelníkem štábu;

- zvláštní štáb složený ze sekcí nebo oddělení druhů vojsk a služeb. Část zvláštního štábu podléhá přímo veliteli, část náčelníku týlu divise. Činnost jednotlivých složek zvláštního štábu není centrálně plánována a řízena tak jako u operačního štábu. Jednotliví představitelé usměrňují činnost svého druhu vojska (služby), popřípadě mu přímo velí, zpracovávají plány jejich použití, jakož i ostatní požadované dokumenty nebo jejich části a předkládají je buď přímo veliteli divise nebo operačnímu štábu. Na stupni divise jsou někteří náčelníci oddělení druhů vojsk a služeb zvláštního štábu zároveň veliteli příslušných usměrňujících jednotek. Tak např. náčelník spojovacího oddělení je zároveň velitelem spojovacího praporu a příslušníci oddělení jsou vzati ze štábu spojovacího praporu. Stejně tak je tomu u oddělení tankového vojska, ženijního, dopravního a dalších oddělení.

Organisační složení a počty štábu nové organisace
pěší divise americké armády

Štáb pěší divise (obr. 1) tvoří tzv.

- velitelství divise, do něhož patří velitel divise se svou skupinou, brigádní (záložní) velitelství, náčelník štábu se skupinou náčelníka štábu a informačním oddělením,
- operační a
- zvláštní štáb.

Obr. 1. Organisační složení štábu pěší divise americké armády

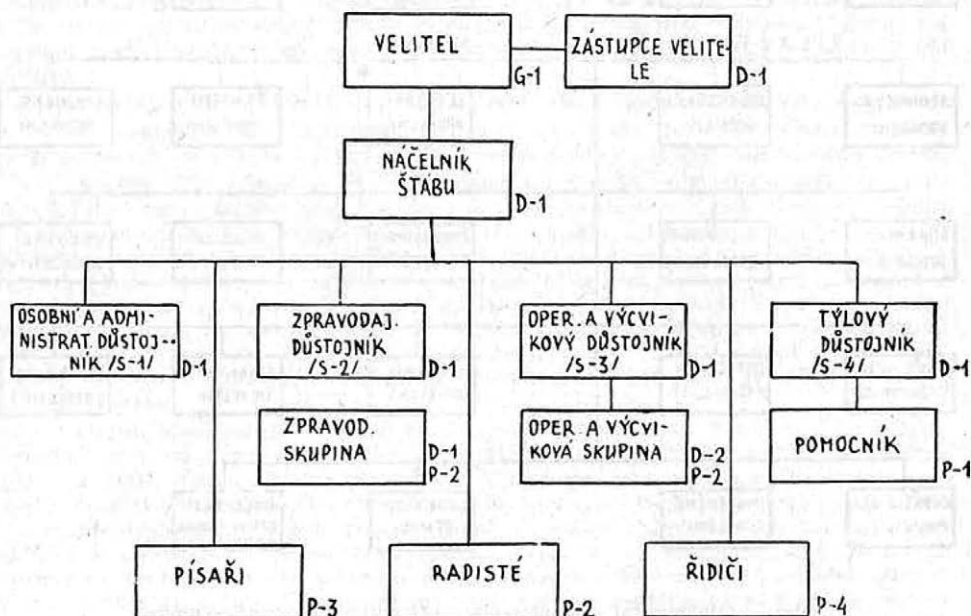
*) Náčelníci těchto oddělení jsou současně veliteli příslušné jednotky (vojska) divise.

Celkem je velitelství divise složeno ze 2 generálů, 19 důstojníků, 1 důstojnického zástupce a 21 poddůstojníků a příslušníků mužstva.

Složení jednotlivých oddělení operačního štábu je znázorněno v této tabulce:

Oddělení	Osoby			Celkem osob
	důstojníci	důstojnickí zástupci	poddůstojníci a mužstvo	
G-1 Osobní a administrativní	3	—	2	5
G-2 Zpravodajské	5	—	8	13
G-3 Operační a výcvikové	5	—	7	12
G-4 Týlové	3	1	4	8
Celkové počty	16	1	21	38

Část příslušníků zvláštního štábu jsou kmenoví příslušníci jednotek druhů vojsk a služeb a do štábu se nezapočítávají. Také počty jednotlivých oddělení se mohou podle potřeby měnit nebo ve zvláštním případě mohou být vytvořena některá další oddělení. Oddělení správy obsazeného území nemusí být vždy zřízováno. Celkem se počet zvláštního štábu pohybuje kolem 130 osob, z toho je asi 40 důstojníků.

Obr. 2. Organisace brigádního (záložního) velitelství

Celkem je ve všech složkách štábu divise přes 200 osob, z toho asi třetina důstojníků. Proti staré organizaci divise se počty štábu divise zvětšily asi o 13 %.

K nejvýznamnějším změnám v organizaci štábu divise o pěti bojových skupeních proti staré organizaci plukové patří přidání tzv. brigádního velitelství, které plní jako hlavní úkol funkci záložního velitelství divise. Kromě toho může být v boji pověřováno velením dočasně vytvářených taktických skupení nebo částí sil divise, plánováním a řízením přesunů a podobnými úkoly. V míru pak je brigádní velitelství pověřováno organizací, řízením a kontrolou bojové přípravy vojsk a štábů, dlouhodobým plánováním, zkoumáním a ověřováním nových taktických zásad, výcvikových metod apod.

Schéma organizace brigádního velitelství je znázorněno na obr. 2.

Celkem má velitelství brigády 24 osob, z toho 1 generála (G), 9 důstojníků a 14 poddůstojníků a příslušníků mužstva.

Ve složení ostatních složek štábu došlo jen k malým změnám v početních stavech a k vytvoření některých nových oddělení.

Rozvinování a organizace štábu pěší divise v boji

V boji se štáb pěší divise dělí na přední sled (Forward Echelon) a zadní (týlový) sled (Rear Echelon).

Přední sled štábu rozvinuje

- hlavní velitelské stanoviště (Main Command Post),
- brigádní (záložní) velitelské stanoviště (Brigade Command Post) a
- taktické velitelské stanoviště (Tactical Command Post).

Hlavní velitelské stanoviště je základním orgánem velení. Rozvinuje se v každém druhu bojové činnosti. Obvykle je složeno z příslušníků velitelství divise (kromě brigádního velitelství), z operačního štábu a z následujících oddělení zvláštního štábu: chemického, dělostřeleckého, ženijního, spojovacího, tankového, dopravního, leteckého, vojenské policie, zdravotnického, části oddělení administrativního, vojenských duchovních, představitelů vojenských vzdušných, popřípadě i námořních sil, styčných důstojníků, správce stanu, velitelské roty divise a části spojovacího praporu.

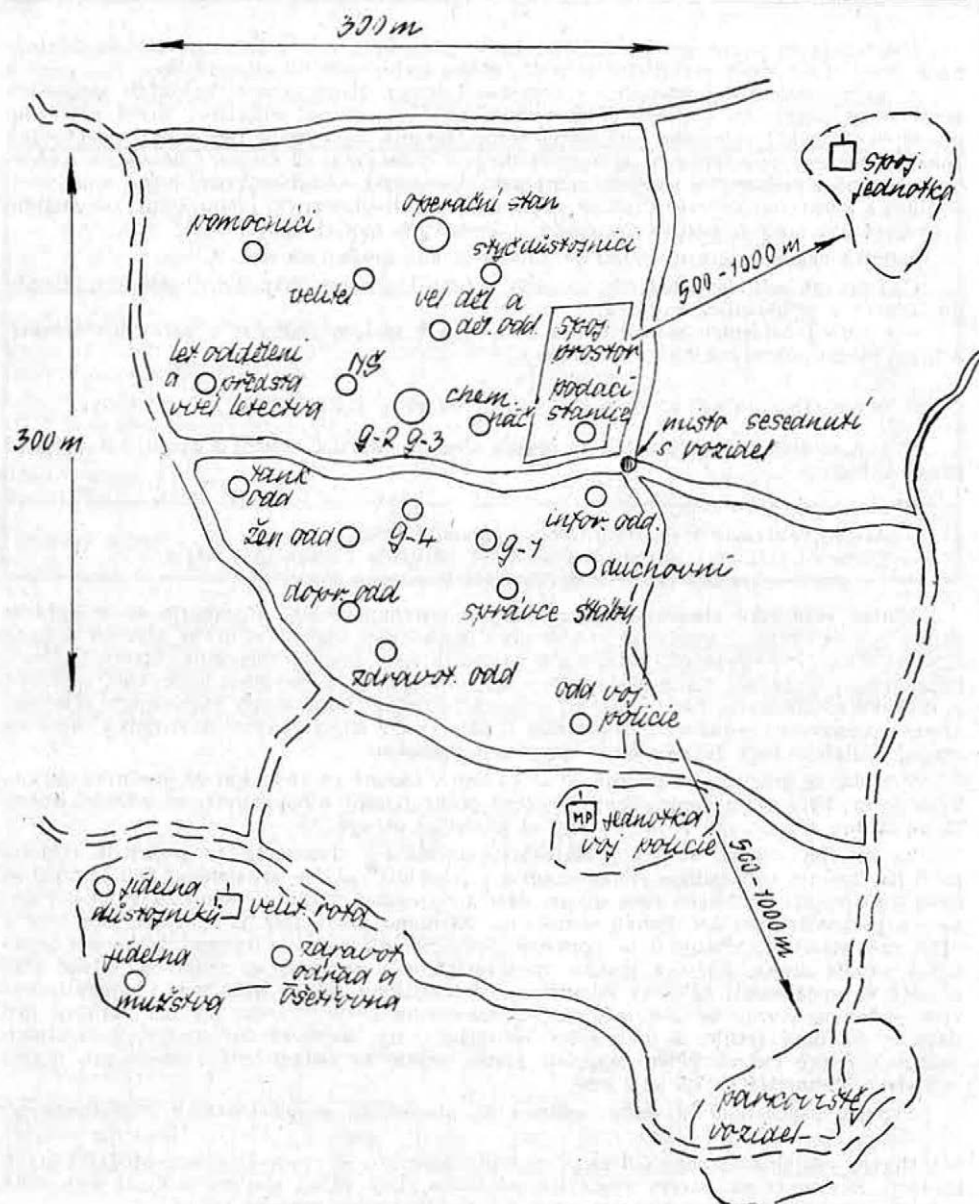
V útoku se umísťuje průměrně 10 až 12 km, v obraně 16 až 20 km od předního okraje. Tyto normy byly při cvičeních často i značně překračovány a pohybovaly se v útoku kolem 15 až 20 km a v obraně 20 až 25 km od předního okraje.

Za střední normu umístění hlavního velitelského stanoviště se považuje rozloha asi 9 ha. Spolu s velitelským stanovištěm a v jeho blízkosti ve vzdálenosti 500 až 1000 m bývá umístěna velitelská rota divise, část spojovacího praporu, jednotka vojenské policie a parkoviště vozidel. Pohyb vozidel na VS mimo parkoviště je zakázán. V stejné a větší vzdálenosti se zřizuje nebo upravuje pomocná vzletová a přistávací dráha pro organická letadla divise. Rádiové stanice spojovacích uzlů se umísťují mimo velitelské stanoviště ve vzdálenosti několika kilometrů. S velitelským stanovištěm jsou spojeny linkovým vedením. Hovor se uskutečňuje automatickým přepojováním pomocí zařízení pro dálkové ovládání stanic. S umístěním velitelské roty, parkovištěm vozidel a ostatních jednotek, které nejsou přímo součástí štábu, zvětší se požadovaná rozloha pro hlavní velitelské stanoviště na 1,5 až 2 km².

Typické uspořádání hlavního velitelského stanoviště je schematicky znázorněno na obr. 3.

Hlavní velitelské stanoviště se přemísťuje zpravidla ve dvou přibližně stejně silných sledech. Rozvinutí na novém stanovišti zajišťuje silný odřad složený z částí velitelské roty divise, ženijní a spojovací jednotky. Práci odřadu řídí správce stanu.

Předpokládá se, že v pohybových fázích bojové činnosti (útok, boj na zdrženou apod.) bude hlavní velitelské stanoviště přemísťováno přibližně jedenkrát za den. Americké řády nedoporučují časté přemísťování VS, protože se tím narušuje plynulá činnost štábu. Na druhé straně však pečlivým průzkumem uskutečňovaným při cvičeních a manévrech americké armády bylo zjištěno, že i při dobrém dodržování maskovací kázně byla hlavní VS divise ve většině případech zjišťována již za 35 až 48 hodin. Proto velení došlo k názoru, že při setrvávání hlavního VS divise na jednom místě více než 36 hodin je nebezpečí, že bude objeveno a zničeno atomovými zbraněmi. Z toho důvodu i v obraně nebo při stabilisování fronty, kdy situace jinak nevyžaduje změnu hlavního VS, má být toto VS častěji měněno nebo mají být prováděna taková klamná opatření, která desorientují protivníka o jeho umístění.

Obr. 3. Uspořádání hlavního velitelského stanoviště divise

Brigádní (záložní) velitelské stanoviště se rozvíjí v stejných případech jako hlavní VS. Bývá složeno zpravidla jen z organických prostředků brigádního velitelství, ale podle potřeby může být zesíleno dalšími důstojníky štábu a pomocnými jednotkami.

Umísťuje se většinou blíže k frontě v blízkosti předsunutých spojovacích uzlů nebo spojovacích uzlů bojových skupin v takové vzdálenosti od hlavního VS, která zabezpečuje, že jedním zásahem atomových zbraní nebudou vyražena obě stanoviště. Jinak je

volba místa brigádního velitelského stanoviště pro jeho poměrně nízký početní stav mnohem méně náročnější. Často bude brigádní velitelské stanoviště umísťováno v malých osadách, polorozbořených objektech, sklepech apod.

V pohybových fázích boje se přemísťuje podle potřeby přibližně jedenkrát až dvakrát denně. Přemístění se provádí v jednom sledu. V obraně může zůstat na místě po neomezeně dlouhou dobu, dokud není nebezpečí, že došlo k prozrazení.

Aby brigádní VS mohlo při vyřazení hlavního VS převzít velení, je běžně seznamováno se situací na frontě, s rozhodnutím a rozkazy velitele a je zabezpečeno účinným spojením. Svými omezenými prostředky a vybavením může však úkol převzetí velení plnit jen po omezeně krátkou dobu. Při trvalém převzetí velení musí být zesíleno na úroveň hlavního VS.

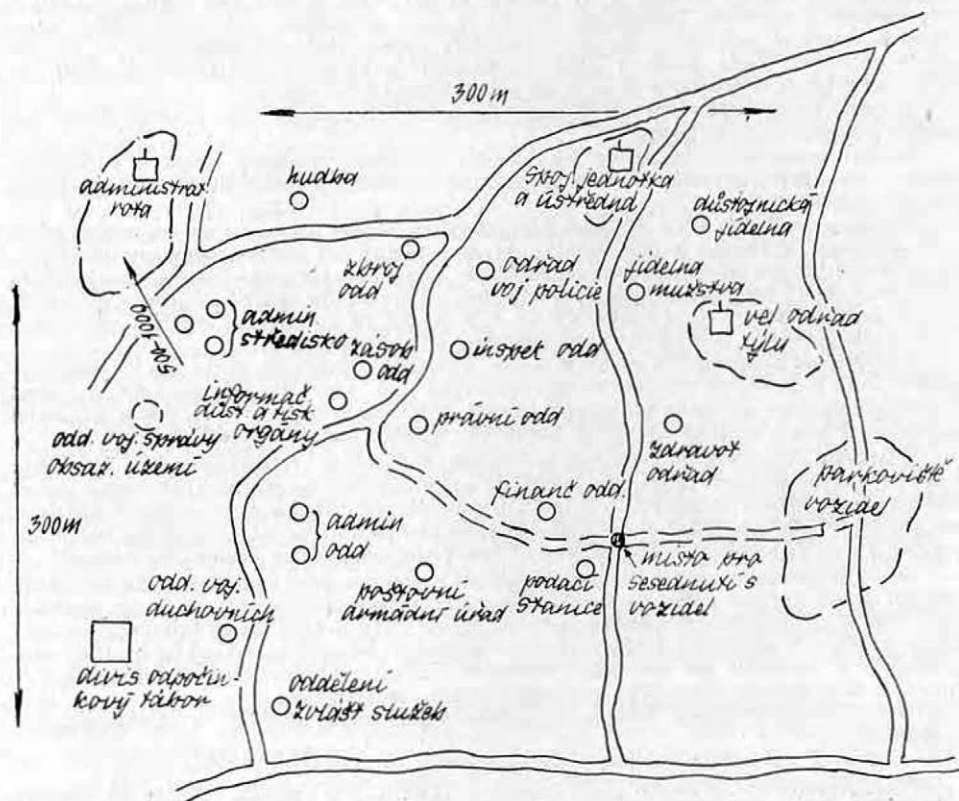
Taktické velitelské stanoviště se zřizuje podle potřeby zpravidla jen v pohybových fázích boje při rychlé se měnící situaci, kdy je nebezpečí, že hlavní velitelské stanoviště nebude moci zabezpečit velitelé přímé řízení boje podřízených útvarů.

Obsazováno je velitelem divise a malou skupinou z důstojníků operačního a zvláštního štábu, spojovací jednotkou a pomocným personálem.

Umísťováno bývá zpravidla v blízkosti předem stanoveného spojovacího uzlu nebo spojovacího uzlu bojových skupin. Za pracovní taktického VS může být využíváno podobných objektů jako pro brigádní VS nebo může být stanoviště umístěno přímo v automobilech a obrněných transportérech k tomu účelu upravených.

Jeho přemístění je prováděno podle stejných zásad jako u brigádního VS.

Zadní týlový sled zaujímá a rozvíjí **týlové velitelské stanoviště** (Division Rear Command Post), do jehož složení patří zbývající oddělení a funkcionáři zvláštního štábu, velitelský odřad týlu, administrativní rota, spojovací ústředna zadního sledu a přidělené

Obr. 4. Uspořádání týlového velitelského stanoviště divise

administrativní a týlové orgány a úřady rozmístované přímo na týlovém velitelském stanovišti nebo v jeho blízkosti. K nim zpravidla patří armádní poštovní úřad, orgány Červeného kříže, tiskové orgány, divisní odpočinkový tábor a další.

Velitelem týlového VS je náčelník týlu divise. Je-li týlové VS značně vzdáleno od hlavního VS, přebírá velení nad týlovým VS velitelem divise určený zástupce. Někteří specialisté na týlovém VS zůstávají podřízeni přímo veliteli divise a podle potřeby mohou pracovat i na hlavním VS.

Týlové VS bývá umístováno v zadní části divisního prostoru, popřípadě i v prostoru sboru v útoku asi 20 km a v obraně 25 až 40 km od čáry dotyku. Doporučuje se, aby týlové VS bylo co možná umístěno v blízkosti předsunuté spojovací ústředny armádního sboru. Poznatky z amerických pramenů ukazují, že rozloha a uspořádání týlového VS bude obdobná jako u hlavního VS (obr. 4).

Proti hlavnímu VS je méně pohyblivé a přemísťuje se ve větších časových intervalech. V útoku přibližně jedenkrát za dva dny, v obraně zůstane po delší dobu na místě.

Volba umístění všech sledů VS musí zabezpečovat nepřetržité velení, styk s nadřízeným velitelstvím, styk se sousedy a usnadňovat obranu proti proskakujícím jednotkám a partyzánům. Jako důležitý požadavek je umísťovat VS mimo prostory a objekty pravděpodobných atomových a leteckých cílů a mimo pravděpodobné směry hlavních úderů protivníka.

Potřebné prostředky k vybavení pracovišť štábu, k materiálnímu a zdravotnickému zabezpečení jednotlivých příslušníků, dopravní prostředky a ostatní potřeby k zabezpečení plynulé činnosti štábu a jeho ochraně obstarává velitelská rota divise, u týlového velitelského stanoviště velitelský odřad týlu. Rota má celkem 10 důstojníků, 2 důstojnické zástupce a 186 poddůstojníků a příslušníků mužstva. Z dopravních prostředků má 53 automobilů, z nichž většina je 1/4t. Tyto prostředky stačí k přepravě štábu a velitelské roty jedním koloběhem. Přitom se počítá, že část příslušníků zvláštního štábu, kteří kmenově patří k jednotkám divise, budou mít vlastní dopravní prostředky, a rovněž týlové velitelství bude používat svých dopravních prostředků. Podle potřeby jsou pro VS vyčleňovány z dopravního praporu divise obrněné transportéry.

Spojení uvnitř štábu obstarává část spojovacího praporu divise k tomu účelu vybavená potřebným materiálem.

Ženíjní práce při rozvinování velitelských stanovišť provádějí spolu s velitelskou rotou a velitelským odřadem týlu divise jednotky ženijního praporu divise vybavené stroji pro zemní práce.

Stupeň vybudování VS z hlediska PAO závisí na bojové situaci a na materiálu, který je k dispozici. V obraně a při dostatku času se budují VS stálého a polostálého typu. Při vedení útočného boje nebo boje na zdrženou, kdy se předpokládá častější přemísťování, VS, budují se VS polostálého typu zpravidla jen v přípravném období. Během boje nebude dost času na budování VS z hlediska PAO, a proto se má co nejvíce využívat výhodných objektů zanechaných nepřítelem nebo vlastními vojsky.

K urychlení budování VS vyvíjí a zkouší americká armáda tři různé druhy typisovacích staveb z prefabrikovaných železobetonových dílů, které by při zapuštění do země a nakrytí odolávaly účinkům atomových zbraní 20 KT do vzdálenosti 800, 600 a 400 m od epicentra. Pracuje se také na vývoji konstrukcí dalších typů z umělých hmot.

Zjišťování umístění velitelských stanovišť bude vždy značně ztíženo. Vzhledem k omezeným možnostem průzkumu se jeví účelným zaměřit se jen na zjišťování a ničení hlavního velitelského stanoviště a ostatní druhy velitelských stanovišť, i týlové zjišťovat jen při plnění dalších průzkumných úkolů. Vzhledem k maskování a ostatním způsobům utajení VS je výhodné zaměřit se při zjišťování hlavního VS na následující postup:

— podle příznaků svědčících o umístění VS (goniometrické zaměření rádiových uzlů, častější pohyb většího počtu osobních automobilů, maskovací a zemní práce na plochách asi 2 km² v prostorech přibližného vzdálení VS od čáry dotyku dané kalkulačními normami, vzletové a přistávací dráhy divisních vrtulových letounů a vrtulníků, vhodná místa a objekty k rozvinutí VS zanechaná vlastními vojsky, hlášení vlastního průzkumu vyznačit zhruba prostor (prostory) pravděpodobného umístění VS;

— provést dvakrát až třikrát opakované snímkování prostoru v intervalech asi 3 hodin;

— zároveň upřesnit hloubkovým průzkumem a po upřesnění provést ničení.

Přemísťování VS se nejvíce jako spolehlivý příznak pro zjištění, protože se přesuny nebudou v podstatě lišit od normálních automobilních přesunů jak co do organizace, tak cc do použití dopravních prostředků.

Činnost a způsoby práce štábu pěší divise

V principech práce štábu nenastaly větší změny. Základem činnosti štábu je rozhodnutí velitele a pokyny náčelníka štábu. Funkční povinnosti příslušníků štábu a jednotlivých složek jsou přesně a podrobně stanoveny předpisy a směrnicemi.

Úkoly a činnost štábu vyplývající z plánování používání atomových zbraní vlastními organickými prostředky je v podstatě řešena tak, že z operačního a zpravodajského oddělení a z některých oddělení zvláštního štábu (chemické, ženijní, letecké, dělostřelecké) přímo se podílejících na této činnosti má nejméně jeden důstojník zvláštní kvalifikaci specialisty pro používání atomových zbraní. Z těchto a dalších příslušníků jmenovaných oddělení je vytvářeno tzv. operační a průzkumné středisko a ze štábu dělostřelectva středisko palebné podpory, která jsou hlavním poradním a výkonným orgánem velitele v otázkách používání atomových zbraní.

Operační a průzkumné středisko usměrňuje a slaďuje veškerou činnost při získávání a vyhodnocování zpráv o vhodných atomových cílech, provádí jejich rozbor z taktického a technického hlediska a předkládá veliteli návrh na použití, druh a ráži atomové zbraně a způsob výbuchu, volbu epicentra, stupně zničení cíle a nutná bezpečnostní opatření. Středisko těsně spolupracuje s ostatními odděleními štábu, zejména operačním a průzkumným. Dříve než je návrh střediska předkládán veliteli k rozhodnutí, musí k němu zaujmout náčelníci těchto oddělení své stanovisko.

V rámci divise je oprávněn s konečnou platností o použití atomových zbraní rozhodnout jenom velitel nebo jím určený zástupce. Po rozhodnutí velitele o použití atomových zbraní jsou údaje operačního a zpravodajského střediska předávány krátkou cestou středisku palebné podpory, které provede topografickou přípravu střelby a koordinaci konvenčních paleb s atomovými a předá potřebné údaje k provedení paleb dělostřeleckým jednotkám.

Při vyžadování zásahu letectva nebo provedení atomového napadení letectvem je požadavek předáván pojítky skrze velitelství sboru na štáb letectva.

Stejný postup je dodržován při vyžadování atomových paleb podřízených útvarů a jednotek divise. V americkém tisku se uvádí, že nejnižší velitel oprávněný k vyžadování atomové podpory je velitel roty. Požadavky jsou předkládány služebním postupem velitelskou sítí skrze operační oddělení nebo přímo operačnímu a průzkumnému středisku, popřípadě dělostřeleckou spojovací sítí skrze středisko palebné podpory.

Ostatní činnost štábu je uskutečňována přibližně v tomto sledu:

1. Všechny složky operačního a zvláštního štábu nepřetržitě sledují a vyhodnocují činnost protivníka a vlastních vojsk, připravují podklady k rozhodování velitele, rozpracovávají jeho pokyny a řídí bojovou činnost vojsk a zabezpečují jejich týlovou podporu.

2. Jakmile dostane velitel divise rozkaz nebo pokyny nadřízeného velitele o novém úkolu nebo nastávající činnosti divise, seznámí s jejich obsahem zpravidla náčelníka štábu a svého zástupce a vydá jim vlastní pokyny k zpracování zámyslu, k vylisování informací zprávy, popřípadě k zpracování předběžných směrnic a nařízení vojskům a k práci štábu. Podle potřeby mohou být se směrnicemi seznámeni náčelníci složek štábu přímo velitelem na shromáždění.

3. Náčelník štábu organizuje ve smyslu pokynů velitele další práci štábu na přípravě rozhodnutí velitele, stanoví, co, v jakých lhůtách a jakým způsobem bude připraveno. Každý funkcionář štábu potom se svým oddělením hodnotí situaci ve svém oboru, připravuje písemné nebo ústní doklady s návrhem na opatření a použití vlastních vojsk. Souběžně podle nařízení jsou zpracovávány předběžné směrnice a nařízení. Informační zprávy vyslechne zpravidla jen náčelník štábu s náčelníkem operačního oddělení nebo jsou předkládány písemně přímo operačnímu oddělení a to je zpracuje v ucelenou informaci pro velitele. Výjimečně vyslechne velitel informační zprávy sám.

4. V určenou dobu vyslechne velitel od náčelníka štábu nebo náčelníka operačního oddělení závěry ze zhodnocení situace a návrh na řešení. Na základě toho provede za účasti velitelů podřízených útvarů a jednotek celkové zhodnocení situace a vydává své rozhodnutí.

5. Na základě rozhodnutí velitele zpracovává štáb plán boje, bojový rozkaz a další nařízení nebo běžně zpracovává dokumenty, zabezpečuje jejich včasné dodání příjemcům, jejich pochopení a kontrolu plnění.

Tento sled práce štábu nemusí být dodržován, slouží jen jako vodítko. Ve většině případů pracuje štáb na několika úkolech zároveň a některé dokumenty jsou připravovány předem ještě před rozhodnutím velitele.

Za včasné vyhotovení operační bojové dokumentace odpovídá náčelník operačního oddělení spolu s náčelníky operačního a zvláštního štábu, které se podle funkčních povinností na zpracovávání podílejí, za týlovou dokumentaci náčelník týlu divise. Veškeré dokumenty, rozkazy a nařízení podepisuje velitel nebo jsou z jeho rozkazu vydávány. Je-li nebezpečí, že rozkazy nebudou včas doručeny, musí štáb zabezpečit podklady pro činnost podřízených vydáním ústních nebo písemných směrnic a předběžných nařízení. Dokumenty předkládané ke schválení nebo k podpisu veliteli musí být zpracovávány tak, aby se ihned po schválení mohly bez dalších úprav rozesílat podřízeným útvarům a svazkům.

Největší důraz je při práci štábu kladen na zhodnocení situace, na plánování a na zpracování bojového rozkazu.

Hodnocení situace má být prováděno nepřetržitě všemi příslušníky štábu v rozsahu jejich funkčních povinností a oboru. O otázkách všeobecné platnosti a významu informují jednotlivá oddělení ostatní příslušníky štábu dispečinkem s hlasitým telefonem. O ostatních otázkách týkajících se jen omezeného počtu příslušníků štábu nebo o otázkách přísně tajného rázu osobním stykem nebo pojiťky.

Plán boje zpracovává v celku operační oddělení za řízení náčelníka štábu. Dílčí statí, přílohy a plány k tomuto dokumentu zpracovávají podle své povahy ostatní oddělení. Plán se zpracovává vždy v několika variantách nejčastěji graficky nebo kombinací grafické a písemné formy. Jako přílohy jsou k plánu boje přikládány plány druhů vojsk a služeb, v každém případě plán dělostřeleckého zabezpečení, průzkumu, použití atomových zbraní, materiálně technického zabezpečení. Během boje se plán boje podle potřeby upřesňuje a doplňuje.

Plán použití atomových zbraní se podle dosavadních poznatků zpracovává graficky s písemným doplňkem. Obsahuje číslování cílů, označení jejich souřadnic a rázu, určení druhu a ráže použité atomové zbraně, dobu a druh výbuchu (vysoký vzdušný, pozemní atd.), předpokládané účinky, stupeň radioaktivního zamoření, rozsah poškození a vzniklé překážky a bezpečnostní opatření pro vlastní vojska. Podle potřeby může obsahovat i další údaje. Je vždy přísně tajného rázu a vojska jsou s ním seznamována jen v nejnutnějším rozsahu formou výpisu.

Bojový rozkaz je základním bojovým dokumentem určujícím činnost vojsk. Obsahuje jen nejnutnější údaje k pochopení a provedení zámyslu velitele. Zpracovává se vždy písemnou formou a podle charakteru bojové činnosti bývá doplňován průsvitkou se zákresem bojové sestavy, rozhraní, bližšího a dalšího úkolu, součinnostních čar, v obraně pak členění obranných postavení a pásem, zátarasy a dalšími údaji. Písemná část rozkazu má pět hlavních částí uspořádaných v následujícím pořadí:

1. Situace nepřítel (všeobecná činnost, číslování, sestava, dosavadní způsoby používání zbraní hromadného ničení a očekávaná činnost); zpravidla se k rozkazu přikládá jako doplněk.
2. Úkol divise.
3. Úkoly podřízených a posilových útvarů a jednotek.
4. Týlová nařízení, vždy k bojovému rozkazu přikládána ve formě týlového rozkazu.
5. Pokyny pro velení a spojení.

V záhlaví rozkazu je vždy odvolání na změny proti ústnímu rozkazu (byl-li předtím vydán) a různé administrativní údaje (měřítko map, doba a místo vydání rozkazu apod.). Rozkaz podpisuje velitel a náčelník operačního oddělení.

Rozkaz je psán stručnou heslovitou formou s maximálním použitím zkratk. Údaje, které je možno vyčíst z průsvitky, nejsou v písemné formě opakovány. Často je v rozkaze odvolání na předpisy nebo tzv. stále platná nařízení, která budou popsána dále.

K usnadnění a zjednodušení práce štábu je široce uplatňováno používání různých pomůcek, početních tabulek, grafů a předtisků některých dokumentů hlášení a žádanek. Nejdůležitější z nich jsou uvedené již stále platné směrnice (Standing Operation Procedures — SOP). Směrnice ty jsou určitým druhem nařízením stále platnosti usměrňujícím a určujícím jednak zásady života vojsk, jednak směrnice pro častěji opakovanou činnost vojsk, jako jsou přesuny, táboření, bojové zabezpečení, součinnost, zásady přidělování jednotek, velení, spojení, druh a forma různých hlášení, požadavků a další.

Stále platné směrnice zpracovává a vydává každý svazek a útvar podle stále platných směrnic nadřízeného velitelství. Přesný obsah a forma směrnic není stanovena. Všeobecné údaje o náplni směrnic jsou určovány ministerstvem pozemních sil a veliteli druhů vojsk. Některé druhy činnosti jsou ve směrnicích zpracovány v několika variantách.

V praxi jsou stále platné směrnice jako prostředek k zjednodušení a urychlení velení a práce štábu, zvláště v současných podmínkách velmi uplatňovány. Jejich používání

v americké armádě je dlouhodobou praxí vžitá a plně se osvědčuje. Počítá se, že pomocí směrnic lze zkrátit zpracování dokumentů a vydání rozkazů přibližně na třetinu potřebné doby a v některých případech ještě více. Např. při rozhodnutí k přesunu stačí veliteli (náčelníku štábu), nemá-li zvláštní požadavky, určit ve svých směrnicích, kdy bude přesun proveden, do kterého místa a osy přesunu. Ostatní údaje, jako uspořádání pochodových proudů, rychlost, vzdálenosti mezi vozidly a jednotkami, odpočinky, průzkum, bojové zajištění, regulační služba, uspořádání v novém prostoru, velení a spojení apod. jsou uvedeny ve směrnicích a podle nich štáb a velitelé přesun organisují a řídí. Štáb divise pak zpracovává jen grafikon přesunu a podle terénu upřesňuje místa odpočinků, průcho-diště, rozchodiště, popřípadě jiné dílčí otázky.

Z významnějších technických prostředků má štáb pěší divise dispečerskou ústřednu s hlasitým telefonem, používanou na hlavním a týlovém velitelském stanovišti, zařízení k přenášení obrazů na dálku (telefotografie) pracující jak na linkovém vedení, tak rádiu, televizní soupravu s 3 pozemními a 1 leteckou snímací kamerou a ústřední přijímací stanici sloužící k bezdrátovému přenosu snímaných obrazů na VS až do vzdálenosti 40 km. Pomocí televizní soupravy je možno pozorovat bojiště a získávat zprávy z celé taktické hloubky obrany protivníka. Přenášené obrazy jsou na VS důstojníky štábu sledovány na několika obrazovkách, vyhodnocovány a takto získané zprávy o situaci jsou zakreslovány do map. Obrazy z nejdůležitějších úseků a prostorů fronty jsou promítány na zvláště k tomu účelu konstruovanou velkou obrazovku.

U svazků 7. armády v západním Německu jsou kromě toho instalovány elektronické záznamové a počítací stroje, jimiž je řízeno materiální zabezpečení vojsk zatím jen náhradními díly a součástkami. Celý systém je znám pod zkratkou MASS (Modern Army Supplay System) a je zatím v konečném stadiu zkoušek. Již nyní se ukazuje, že má tento způsob značné přednosti proti dosud používané formě a je pravděpodobné, že po úpravách bude zaveden ve všech složkách pozemních sil.

Vcelku je možno vycházet z toho, že americké štáby všech stupňů získaly v druhé světové válce a bojích v Koreji dostatečný přehled a zkušenosti v organisaci práce štábu a k samostatnému plnění náročných úkolů řízení vojsk. Při cvičeních a zkouškách jsou získané poznatky neustále prohlubovány a práce štábu je přizpůsobována soudobým podmínkám boje. V praxi jsou ověřovány nové teoretické názory na organisaci a funkci štábů, je využíváno technických vymožeností k usnadnění a zrychlení činnosti štábů, zvláště nových poznatků v oboru kybernetiky. Účinné plnění úkolů spojených s řízením vojsk je zabezpečováno zpravidla dobrým spojením.

Naopak organizační složení, mnohostranné funkční povinnosti některých funkcionářů a příslušníků zvláštního štábu a jejich současné zařazení do funkce velitelů snižuje účinnost velení a odvádí tyto velitele od přímého řízení jednotek.

Je pravděpodobné, že dosavadní organisace štábu bude ještě několik let zachována bez podstatných změn. Dále je možno počítat s většími změnami organizační struktury zvláštního štábu. Půjde hlavně o to přizpůsobit tento štáb operačnímu štábu a oprostit jednotlivé náčelníky od funkcí velitelů.

Bude nadále sledována zásada vybavit štáby všech stupňů co nejvíce technickými prostředky k usnadnění a zrychlení práce při soustavném snižování jejich početních stavů. V tomto směru se pracuje na vývoji několika systémů automatického a poloauto-matického vyhodnocování dat, které by zabezpečovaly rychlé shromažďování a zpracovávání průzkumových, operačních a týlových dat, předávaly vyžadované informace a samy prováděly některá mechanická rozhodnutí vyžadující jinak zdlouhavé práce mnoha pracovníků. Zároveň mají tyto systémy uchovávat zaznamenané údaje pro pozdější studijní a archivní účely. Na stupni divise mají být do elektronického systému zapojeny všechny průzkumné prostředky, útvary a jednotky, počínaje rotou. Se zavedením tohoto elektronického systému je možno počítat již v roce 1962 a s některými jeho prototypy ještě dříve. Zároveň jsou stále zdokonalovány prostředky průzkumu a spojení.